

Remissyttrande

Datum 2020-12-15

Ert diarienummer: U2020/04703/GV

Vårt diarienummer: NS 2020-00224

Utbildningsdepartementet

Yttrande över promemorian En mer likvärdig och effektiv skoltillsyn

Västra Götalandsregionen har ett komplext uppdrag som både hälso- och sjukvårdshuvudman, ägare av ett stort antal kulturinstitutioner, samt ansvaret för regional utveckling i Västra Götaland. Naturbruksförvaltningen får sina direktiv från regionutvecklingsnämnden som är underställt regionfullmäktige i Västra Götalandsregionen, uppdraget specificeras sedan av naturbruksstyrelsen. Naturbruksförvaltningens uppdrag består av att bedriva utbildning på gymnasial- och vuxen nivå, samt erbjuda kortkurser och yrkeshögskoleutbildningar. Till det har Naturbruksförvaltningen även ett uppdrag att vara kompetenscentrum för de gröna näringarna och vara en aktiv del i landsbygdsutvecklingen. Frågan om att öka möjligheterna för Statens skolinspektion att stänga skolor, såväl fristående som kommunala, med stora brister handlar om att skolplikten tillförsäkras genom en rätt till likvärdig utbildning för studeranden. Det handlar också om att väga risken för en icke likvärdig skoltillsyn mot barnens och ungdomarnas rätt till utbildning och det fria skolvalet.

Västra Götalandsregionen anser dock att det är riskabelt att införa möjligheten för verksamhetsförbud för offentliga skolverksamheter utan välgrundade och specificerade undantag. Det överordnade perspektivet för Västra Götalandsregionen är att de kommunala och regionala utbildningsanordnarna måste ta ansvar för att skapa förutsättningar så att samtliga barn och ungdomar ges möjlighet att fullfölja sina studier. Västra Götalandsregionen på uppdrag av hemkommuner tar emot och placerar alla studerande inom programområdet.

Specifika synpunkter på förslaget:

1. Förslaget innebär att offentliga skolverksamheter kan omfattas av verksamhetsförbud efter ägar- och ledningstillsyn. Hänsyn bör tas till att det finns sådana principiella skillnader mellan offentlig, såväl kommunal och regional, och enskild verksamhet att det inte finns skäl att införa något som motsvarar en ägar- och ledningsprövning för offentlig verksamhet.
2. Det är oklart när statliga åtgärder för rättelse ska användas som undantag. De särskilda omständigheterna som medför att ett verksamhetsförbud blir svårt eller omöjligt att genomföra behöver specificeras för att säkerställa en likvärdighet i tillämpningen av lagen.

3. Det är viktigt att hänsyn tas även till regionala huvudmän inom skolväsendet även om dessa inte har en lagstadgad skyldighet att anordna utbildning då den utbildning som anordnas av regioner oftast är på gymnasienivå. Betänker man att de regionala huvudmännen anordnar utbildningar som ingen annan i ett område gör exempelvis inom naturbruk, så blir det svårt för hemkommunerna i ett ganska stort geografiskt område (region) att kunna ta över detta ansvar med kort varsel. Därför bör det betonas i lagförslaget att en möjlighet att göra undantag från huvudregeln om verksamhetsförbud bör kunna omfatta även regioner. Om en skolverksamhet som bedrivs av en region förbjuds kan det inte uteslutas att särskilda omständigheter kan medföra att ett verksamhetsförbud kan vara olämpligt också i frågan om en skola drivs av en region.

Västra Götalandsregionens sammanfattande synpunkter på förslaget

Det är positivt att regeringen vill skapa en mer likvärdig och effektiv skoltillsyn. Det är också positivt att sträva efter effektiva och tydliga verktyg för skoltillsyn. Däremellan finns det olika krav på offentliga och friskolor att anordna och erbjuda utbildning. Att kommuner och regioner med olika förutsättningar behandlas olika kan anses vara en förutsättning för att säkerställa en likvärdig utbildning i landet.

Västra Götalandsregionen efterfrågar dock tydligare bestämmelser angående undantag från verksamhetsförbud gällande offentliga skolverksamheter. Ett kontrollsystem bör finnas på ett tidigt stadium för att stödja utbildningsanordnarna att utföra sina uppdrag. En möjlighet att göra undantag från huvudregeln om verksamhetsförbud bör kunna omfatta även regioner. Rekommendationer och riktlinjer från nationell nivå måste förstärka förutsättningarna att möjliggöra för samtliga barn och ungdomar att fullfölja sina studier.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Johnny Magnusson
Regionstyrelsens ordförande

Ann-Sofi Lodin
Regiondirektör